

У 1987 році американський учений Вільсон опублікував результати порівняння мітохондріальної ДНК отриманих від 141-єї людини, серед яких були представники всіх рас (42 національності). Результати порівняння показали, що все сучасне людство веде своє походження від однієї жінки, яку назвали Мітохондріальною Євою на честь біблійної Єви.

Вільсон побудував генеалогічне дерево, яке свідчило про наявність найбільшої диференціації мітохондріальних генів в Африці, з чого він зробив висновок, що батьківщиною Єви була Африка. Тепер постало завдання визначити вік нашої праматері, а для цього потрібно лише знати швидкість накопичення мутацій мітохондріальних генів.

Вік Мітохондріальної Єви було визначено в межах 100–200 тис. років. Однак ці цифри базувались на багатьох гіпотетичних припущеннях, перевірити правильність яких було неможливим. Тому вчені генетики вирішили використати інший підхід, а саме визначити кількість мутацій в популяції сучасної людини і на основі цього розрахувати вік Мітохондріальної Єви. Такі дані були опубліковані групою Парсонса в 1997 році [1].

Провівши аналіз мітохондріальної ДНК в 327 паралельних генеалогічних парах «мати–дитина», вчені виявили швидкість мутагенезу, яка відповідає одній мутації коду контрольної частини ДНК в 30 поколіннях. Приблизно такий же результат – одна мутація в 40 поколінь – був отриманий і групою Хауелла на основі меншої вибірки в 80 пар. «При такій швидкості мутагенезу мітохондріальної ДНК вік Єви складає 6000 – 6500 років» [1].

Томас Парсон сказав: «Використання нашої емпіричної швидкості калібровки молекулярних годин мітохондріальної ДНК призводить до віку мітохондріальної ДНК MRCA (першої людської жінки) приблизно в 6500 років».

Ця дата була опублікована в низці наукових і науково-популярних журналах. Вона, звісно ж, є орієнтовною і її не варто сприймати буквально.

Як відомо, в генетичному плані чоловіка від жінки відрізняє наявність особливої статеві хромосоми – Y-хромосоми, яка передається виключно по чоловічій лінії. Вона як мітохондріальна ДНК не рекомбінує, тому різниця в нуклеотидному складі є наслідком мутагенезу. Результат вивчення декількох тисяч проб взятих із представників різних народів теж виявився сенсаційним. Все людство виникло від одного чоловіка, якого назвали на честь біблійного Адама Y-хромосомним Адамом. Батьківщиною Адама була все та ж Африка.

Висновки. На основі цих досліджень ми можемо лише констатувати, що, не зважаючи на певні розбіжності з біблійним вченням про походження людства, все ж ми знайшли підтвердження існування історичних Адама і Єви як єдиних прабатьків людства. Проте не варто забувати і про безліч розбіжностей між Біблією і цими відкриттями. По-перше, Біблія говорить, що Адам і Єва були створені Богом, а не шляхом еволюційного розвитку; по-друге, вони жили разом в один час, а не відокремлено в різні відрізки часу; по-третє, крім них Бог не створював інших людей до них. Це лише основні відмінності, хоча насправді їх є більше, але для людей віри, тих, хто вірить книзі Буття, варто знати, що це відкриття є ще одним свідченням істинності Божого творіння і істинності того, що сказано в Біблії (хоча і є чимало протиріч).

Список використаної літератури

1. Thomas Parsons, Kevin Sullivan, Dianna L. Berry. Nature Genetics. May 1997 / A high observed substitution rate in the human mitochondrial DNA control region (дата звернення: 29.04.2024).

ХРИСТИНА НОВАК-МАЗЕПА, доктор філософії
за спеціальністю Медсестринство, старший викладач
кафедри медсестринства та екстреної медицини,
КЗВО «Волинський медичний інститут»

novak-mazepa@vmi.volyn.ua

ОЛЬГА МАЗЕПА, викладач

КЗВО «Волинський медичний інститут»

olha_mazepa@vmi.volyn.ua

ТЕТЯНА ТОМЧУК, викладач

КЗВО «Волинський медичний інститут»

ВПЛИВ СИМУЛЯЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР

Постановка проблеми. У сучасному світі медсестринська освіта стає все складнішою і вимагає від майбутніх сестер медичних глибокого розуміння та ефективної дії у різних ситуаціях практичної діяльності. Симуляційне навчання вважається одним із найбільш ефективних методів підготовки здобувачів освіти до реальної медичної практики. Однак важливо розуміти, який саме вплив має симуляційне навчання на формування професіоналізму майбутніх медичних сестер. Чи забезпечує воно не лише технічні навички, а й розвиток міжособистісних вмінь, емоційної стійкості та етичної поведінки, необхідних для успішної практики в сучасних умовах медичного середовища? Тому важливим є постійний моніторинг та ретельний аналіз даного аспекту сучасної медичної освіти та визначення його впливу на підготовку фахівців спеціальності «Медсестринство» [1].

Метою даного дослідження є глибоке розуміння впливу симуляційного навчання на формування професіоналізму майбутніх медичних сестер. Конкретні цілі дослідження включають:

1. Вивчення ефективності симуляційного навчання у формуванні практичних навичок та умінь у студентів спеціальності 223 «Медсестринство» [2].
2. Аналіз впливу симуляційного навчання на розвиток міжособистісних взаємозв'язків, комунікативної компетенції та емоційної стійкості майбутніх медичних сестер. [3]
3. Визначення ролі симуляційного навчання у формуванні етичних засад та професійних цінностей у здобувачів [4].
4. Оцінка сприйняття та задоволення студентів від участі у симуляційних заняттях та їх вплив на мотивацію до навчання та вибір майбутнього професійного спрямування [5].

Також важливим є встановлення позитивного або негативного впливу симуляційного навчання на підготовку майбутніх медичних сестер і визначення його значення у контексті покращення якості медичної освіти.

Методи дослідження. У нашому дослідженні було використано аналіз наукової літератури, опитування та спостереження за здобувачами фахової передвищої освіти спеціальності 223 «Медсестринство» освітньо-професійних програм «Сестринська справа» та «Лікувальна справа» Луцького базового фахового медичного коледжу Комунального закладу вищої освіти «Волинський медичний інститут» Волинської обласної ради, а також за здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 223 «Медсестринство» спеціалізації 223.01 «Медсестринство» та 223.02 «Екстрена медицина» під час проведення симуляційних занять. В опитуванні загалом взяли участь 98 респондентів.

Результати. Проведений аналіз наукової літератури та спостереження підтверджують, що симуляційне навчання має значний вплив на формування професіоналізму майбутніх фахівців спеціальності «Медсестринство». Згідно даних опитувальника, 88% респондентів надають перевагу симуляційному навчанню як більш ефективному у порівнянні з традиційними лекціями та практичними заняттями. 92% здобувачів освіти вважають, що участь у симуляційному навчанні підвищила їх впевненість у власних навиках і здатність впоратися з медичними сценаріями та відмічають позитивну реакцію на реалістичність симуляцій і їхню відповідність реальним клінічним ситуаціям. Після проведення тренінгів у симуляційній кімнаті 79% респондентів пов'язують зростання професійної мотивації з отриманим досвідом. Загалом більшість учасників віддає перевагу симуляційному навчанню перед традиційними методами, вважаючи його ефективнішим, а участь у симуляційному навчанні сприяє підвищенню їх впевненості у власному професіоналізмі. Можливість вдосконалення навиків у безпечній та контрольованій обстановці дозволяє здобувачам збільшити впевненість у власних можливостях та значно підвищує рівень мотивації.

Висновки. Симуляційне навчання відіграє ключову роль у формуванні професіоналізму майбутніх фахівців з медсестринства. За допомогою симуляційних занять здобувачі набувають практичних навиків та умінь, розвивають так звані м'які навички, тобто уміння ефективно спілкуватися з пацієнтами та колегами, розвивають командну роботу та здатність до колективної дії. Крім того, симуляційне навчання сприяє підвищенню рівня самовпевненості студентів, а також їх готовності до роботи у реальних умовах. Воно стає невід'ємною складовою сучасної медсестринської освіти, що дозволяє підготувати майбутніх медичних сестер до професійної діяльності на високому рівні.

Список використаної літератури

1. Cant RP, Cooper SJ. Simulation-based learning in nurse education: systematic review. *J Adv Nurs*. 2010. Vol. 66, No. 1. P. 3-15. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2009.05240.x>
2. Cantrell M.A, Franklin A., Leighton K., Carlson A. The evidence in simulation-based learning experiences in nursing education and practice: An umbrella review. *Clinical Simulation in Nursing*. 2017. Vol. 13, no. 12. P. 634-667. <https://doi.org/10.1016/j.ecns.2017.08.004>
3. Lapkin S, Fernandez R, Levett-Jones T, Bellchambers H. The effectiveness of using human patient simulation manikins in the teaching of clinical reasoning skills to undergraduate nursing students: a systematic review. *JBI Libr Syst Rev*. 2010. Vol. 8, no. 16. P. 661 -694. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2009.05240.x>
4. INACSL Standards Committee, Hallmark, B., Brown, M., Peterson, D.T., Fey, M., Morse, C. Healthcare Simulation Standards of Best Practice TM Professional Development. *Clinical Simulation in Nursing*, 2021. Vol. 58. P. 5 -8. <https://doi.org/10.1016/j.ecns.2021.08.007>
5. Moran V., Wunderlich R., Rubbelke C. Simulation: Based Practices in Nursing Education, 2018. 54 p.

ЛЕСЯ ПАСІЧНИК, аспірантка кафедри

практичної психології та психодіагностики

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Pasichnyk.Lesia@vnu.edu.ua

МИРОСЛАВА МУШКЕВИЧ, доктор психологічних наук,

професор кафедри практичної психології та психодіагностики

Волинський національний університет імені Лесі Українки

mira_mush@yahoo.com

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ В ОСІБ РІЗНОГО ВІКУ

Постановка проблеми. Зловживання психоактивними речовинами, алкогольна залежність, тютюнопаління, інтернет-залежність, гемблінг, трудового, патологічний шопінг, харчова адикція тощо, окрім прямого впливу на психологічне та фізичне здоров'я, призводять до втрати соціальних та професійних навичок, погіршення матеріального становища, і це є реальним викликом сьогодення. За результатами дослідження в рамках міжнародного проєкту ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs), що проводиться в Україні кожні 4 роки з 1995 року серед підлітків, яким виповнилося 16 років, встановлено, що переважна більшість опитаних підлітків, а саме 85,7 %, має досвід вживання алкоголю, кожен п'ятий, а це 22,5 % опитаних, п'є алкогольні напої майже щотижня. Частка підлітків, які вживали хоча б один раз в житті які-небудь наркотичні речовини, склала 18,0 %, а серед дівчат зросла в 1,5 рази порівняно з попереднім дослідженням. Серед опитаних 55,4 % визнають, що проводять забагато часу в соціальних мережах, практично кожен четвертий, а це 23,9 %, повідомив про те, що в нього псується настрій, коли не можна провести час у соціальних мережах. Серед усіх респондентів 6,7 % перебувають у залежності від азартних ігор та 1,5 % підлітків мають проблематичну залежність. Третина опитаних підлітків, а саме 27,5 % вважає,